

ข้อสังเกต
การประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐
วันอังคารที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่องที่เสนอใหม่

ระเบียบวาระที่ ๕ พิจารณาแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน (๒๗ วาระ) ในปี ๒๕๖๐ ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เรื่อง “เครื่องมือพัฒนาฐานราก” จำนวน ๓ วาระ ดังนี้

- ๑) การเงินฐานราก (แนวทางการปฏิรูประบบการเงินฐานรากและร่างพระราชบัญญัติสถาบันการเงินชุมชน พ.ศ.)
- ๒) วิสาหกิจเพื่อสังคม (ธนาคารที่ดินและร่างพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ.)
- ๓) ธนาคารที่ดิน (การปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อสังคม (SOCIAL ECONOMY) และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.)

ข้อสังเกตของสมาชิกในที่ประชุม

นายศุภจิต นาครทรรพ

๑. ระบบการเงินฐานรากเป็นเรื่องที่สำคัญต่อคนยากจนหรือผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชนในระดับฐานราก โดยเป็นการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการเงินให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อเป็นการลดความเหลื่อมล้ำโดยรวมของประเทศ ตลอดจนกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเศรษฐกิจ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงโดยมีองค์การการเงินระดับฐานรากเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ควรส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการออม ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนมีวินัยทางการเงินมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. ธนาคารที่ดิน ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการลดความเหลื่อมล้ำและการเข้าถึงที่ดิน เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรและผู้ยากจนจำนวนมากประสบปัญหาไร้ที่ดินหรือมีที่ดินไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ เพราะไม่สามารถรักษาที่ดินไว้ได้ส่งผลให้ที่ดินตกไปเป็นของผู้ให้กู้ ก่อเกิดปัญหาการกระจุกตัวของกรถือครองที่ดินนำไปสู่ปัญหาที่ดินถูกปล่อยร้าง

นายอำพล จินดาวัฒนะ

๑. ควรเน้นยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยส่งเสริมให้มีการจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ มุ่งพัฒนาระบบบริการสาธารณะให้มีคุณภาพและมีช่องทางการเข้าถึงอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง มุ่งพัฒนาระบบการเงินฐานรากเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างแหล่งทุนในระดับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ควรสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชนผ่านการสร้างรายได้ ลดภาระทางการเงิน การเตรียมความพร้อมทางโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินให้เอื้อต่อการดำเนินการของผู้ให้บริการทางการเงิน และส่งเสริมให้ผู้ให้บริการทางการเงิน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงบริการทางการเงิน และสวัสดิการของรัฐได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

๓. ควรสร้างเสริมชุมชนให้เข้มแข็งและพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยทางตรงและ ประชาธิปไตยชุมชน ทำให้ชุมชนมีสิทธิชุมชนและมีความเป็นเจ้าของและสามารถจัดการตนเองร่วมกับภาครัฐ และทุกภาคส่วนในสังคมได้ รวมทั้งทำให้ชุมชนสามารถจัดการทุนชุมชนโดยชุมชนในเรื่องทรัพยากรวัฒนธรรม ทุนทางปัญญาและการผลักดันพระราชบัญญัติธนาคารที่ดินเพื่อดำเนินการสนับสนุนด้านการเงินให้กับเกษตรกร เพื่อป้องกันที่ดินหลุดมือและเพื่อการจัดการที่ดินให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์ พร้อมทั้งสร้างหลักประกัน ทางสังคมที่เท่าเทียมให้กับชุมชนในด้านสวัสดิการชุมชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะควบคู่ กับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีฐานรากเข้มแข็งและยั่งยืน

นายเพิ่มพงษ์ เชาวลิต

๑. เนื่องจากการดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปมีหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดหน่วยงานปฏิบัติการและประสานงานหลัก ส่งผลให้แผนงานขับเคลื่อน การปฏิรูปไม่สามารถดำเนินการได้ ประกอบกับแนวทางการปฏิรูปส่วนใหญ่เป็นการกระจายอำนาจที่มีลักษณะ จากบนลงล่าง แต่ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบที่รองรับการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าว จึงส่งผลให้การนำไปปฏิบัติจริงขาดประสิทธิภาพ

๒. คณะกรรมการควรทำการวิเคราะห์ความคืบหน้าในการดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูป ที่สำคัญและเร่งด่วนทั้ง ๓ วาระ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาคอขวดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จากการดำเนินงานได้อย่างทันที่

๓. หากการดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมีความซ้ำซ้อน กับเรื่องที่หน่วยงานอื่น ๆ กำลังดำเนินการ ควรเชิญหน่วยงานดังกล่าวมาร่วมกันหารือแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานขับเคลื่อน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๔. ขณะที่การดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการควรทำการศึกษาหาประเด็นที่สามารถเสนอให้รัฐบาลดำเนินการได้ในภายในทันที โดยบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ ของประชาชน สังคม และประเทศชาติเป็นหลัก

๕. การดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชน โดยตรง ควรมีช่องทางฟาสแทร็ก (Fast Track) ซึ่งเป็นแนวทางการพิจารณาแบบเร่งด่วน เพื่อให้การปฏิรูป เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชาชนเห็นผลการดำเนินงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ที่ชัดเจน เช่น การใช้อำนาจตามมาตรา ๔๔ ของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการออก พระราชกฤษฎีกา เป็นต้น

พลเอก สราวุธ ชลออยู่

คณะกรรมการการควรวาดำเนินการจัดทำผังงาน (Flowchart) หรือแผนภาพแสดงลำดับขั้นตอนการทำงาน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเรียนรู้และเข้าใจกระบวนการทำงานได้โดยง่าย เนื่องจากมองเห็นกระบวนการทำงานที่ชัดเจน รวมทั้งยังนำมาใช้ประโยชน์ในการหาข้อบกพร่องของกระบวนการทำงานได้อีกด้วย

นายเสรี สุวรรณภานนท์

กระบวนการที่เป็นปัญหาอุปสรรคและส่งผลต่อการดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ กระบวนการนำไปปฏิบัติ ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่มักมีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ปฏิบัติงาน เช่น ปัญหาความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่จะนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริง และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นลำดับแรก

นายชูชัย ศุภวงศ์

ในประเด็นวาระการปฏิรูปที่มีความสำคัญ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศควรวาดำเนินการจัดเวทีสาธารณะถ่ายทอดผ่านสื่อต่าง ๆ และเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมให้ข้อมูลหรือตอบข้อซักถามเพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สร้างการรับรู้ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ รวมทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิรูปสัมฤทธิ์ผลได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากได้รับการยอมรับจากประชาชนในสังคม โดยจะต้องทำให้เห็นความคืบหน้าในการดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง

พลอากาศตรี เณลิ้มชัย เครืองาม

๑. ควรเชิญผู้แทนจากแม่น้ำ ๔ สาย ประกอบด้วย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมประชุมกับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อรับทราบและนำผลการพิจารณาวาระการปฏิรูปของที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไปเสนอในที่ประชุมของแม่น้ำสายอื่น ๆ เพื่อให้การบูรณาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเกิดประสิทธิภาพ

๒. การขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน (๒๗ วาระ) ในปี ๒๕๖๐ เรื่อง เครื่องมือพัฒนาฐานราก ทั้ง ๓ เรื่องย่อย คือ การเงินฐานราก ธนาकारที่ดิน และวิสาหกิจเพื่อสังคม พบว่า มีปัญหาอุปสรรคสำคัญคือ หน่วยงานภาครัฐมีประเด็นข้อกังวลจนส่งผลให้การขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปดังกล่าวไม่คืบหน้า ดังนั้น ควรมีการพบปะหารือและทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การขับเคลื่อนเครื่องมือพัฒนาฐานรากเกิดผลเป็นรูปธรรม

๓. วาระการปฏิรูปสำคัญและเร่งด่วน (๒๗ วาระ) ซึ่งได้กำหนดเวลาดำเนินการในปี ๒๕๖๑ ถึง ๒๕๖๔ นั้น หากวาระการปฏิรูปใดไม่มีความซับซ้อนหรือยุ่งยากก็ควรนำมาดำเนินการทันทีในปี ๒๕๖๐ เพื่อให้วาระการปฏิรูปประสบผลสำเร็จ

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช

กระทรวงการคลังและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีความกังวลต่อการตราร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ในประเด็นเกี่ยวกับภาระงบประมาณของรัฐบาลในอนาคต ซึ่งในข้อเท็จจริงพบว่า รัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อช่วยเหลือและเยียวยาประชาชนในเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น หากมีเครื่องมือพัฒนาฐานรากจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจรากฐานและประชาชนในระยะยาว โดยมีตัวอย่างโครงการวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ เช่น มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง (ดอยตุง), โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์กรมหาชน), โครงการวิสาหกิจของโรงเรียนในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ และร้านอาหาร Cabbages & Condoms เป็นต้น

นายคำคุณ สิทธิสมาน

กระบวนการตรากฎหมายมีขั้นตอนและเวลานานกว่าจะมีผลบังคับใช้ ทำให้วาระการปฏิรูปที่ได้กำหนดไว้ในปี ๒๕๖๐ และปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ โดยเฉพาะวาระการปฏิรูปที่ต้องมีการตรากฎหมายอาจจะไม่บรรลุตามเป้าหมายได้ทั้งหมด รวมทั้งหากร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (แก้ไขตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ) มีผลบังคับใช้ ทำให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องเร่งพิจารณากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดเงื่อนไขเวลาไว้ไม่ต่ำกว่า ๑๙ ฉบับ จนอาจส่งผลให้การตราร่างพระราชบัญญัติตามวาระการปฏิรูปที่สำคัญและเร่งด่วน (๒๗ วาระ) เกิดความล่าช้าได้ ดังนั้น ควรเสนอให้คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กำหนดช่องทางและวิธีการพิเศษในกระบวนการตราพระราชบัญญัติให้เกิดความรวดเร็ว ตลอดจนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศอาจต้องพิจารณาและคัดเลือกวาระการปฏิรูปเพื่อนำเข้าเข้าสู่กระบวนการดังกล่าวสำหรับตราเป็นกฎหมาย อันจะส่งผลให้วาระการปฏิรูปเกิดผลสำเร็จได้ทันตามกำหนดเวลา

นายวันชัย สอนศิริ

การปฏิรูประบบการเงินฐานรากมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเพิ่มโอกาสให้คนยากจนหรือผู้ที่ด้อยโอกาส สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง และเป็นการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงควรพัฒนาให้มีกลไกในการประสานงานการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดและเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้การปฏิรูปประเทศเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรมต่อไป

นายสุรินทร์ จิรวินิชย์

๑. ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยสนับสนุนในการพัฒนาเกษตรกรรมของประเทศ เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

๒. ควรพัฒนาให้เกษตรกรไทยมีองค์ความรู้ที่ทันสมัยและรู้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรกรรม โดยอาจจัดให้มีโครงการสัมมนาให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งอาจจัดขึ้นโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด หรือสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรไทยสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการทำการเกษตรต่อไป

๓. การพัฒนาให้ประเทศไทยไปสู่ยุคประเทศไทย ๔.๐ นั้น นอกจากจะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตแล้ว ยังควรให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติด้วย เพื่อส่งเสริมให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

กลุ่มงานคณะกรรมการการป้องกันและบรรเทา
ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย
สำนักกรรมการ ๓